

دانشگاه پیام نور

دانشکده تربیت بدنی و علوم انسانی

گروه علمی تربیت بدنی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته:

تربیت بدنی و علوم ورزشی - گرایش مدیریت ورزشی

عنوان:

بررسی وضعیت ایمنی و بهداشتی سالن‌های سرپوشیده ورزشی اداره کل آموزش و پرورش استان

زنجان برطبق استانداردها

استاد راهنما:

دکتر حبیب هنری

استاد مشاور:

دکتر ابولفضل فراهانی

دانشجو:

روح الله ابدالی

هدف از تحقیق حاضر بررسی وضعیت ایمنی و بهداشتی سالنهای ورزشی سرپوشیده اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان بود. تحقیق حاضر از نوع توصیفی پیمایشی بود و از طریق پرسشنامه و مشاهده حضوری محقق اجرا شد. جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق، کلیه اماکن سرپوشیده ورزشی مناطق ۱۴ گانه اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان بود. نمونه آماری برابر با جامعه آماری بود. مجموعاً ۲۵۷ سوال پس از سنجش اعتبار و پایایی، سوالات پرسشنامه را تشکیل دادند. روایی پرسشنامه به شکل صوری و محتوایی به تایید صاحب نظران و پایایی آن به روش بازآزمایی تعیین شد که ضریب همبستگی بدست آمده ۰/۹۲- بود. سوالات تحقیق شامل چهار مولفه ایمنی و همچنین آگاهی مدیران از موارد ایمنی و بهداشتی می شد.

سوالات مربوط به ایمنی شامل بررسی وضعیت ایمنی ساخت و سازها و تاسیسات (۶۳ سوال)، سکوها، پوششها و جایگاه تماشاچیان (۱۲ سوال)، حریمها، خطوط، تجهیزات و لوازم ورزشی (۹ سوال) و ایمنی امکانات بهداشتی (۴۲ سوال) می شد. همچنین ۲۴ سوال مربوط به موارد ایمنی رشته والیبال، ۲۶ سوال مربوط به موارد ایمنی رشته فوتسال، ۳۱ سوال مربوط به موارد ایمنی رشته بسکتبال، ۵۰ سوال مربوط به موارد ایمنی رشته هندبال بود. همچنین ۵۰ سوال نیز مربوط به آگاهی مدیران ورزشی بود که ۲۵ سوال درباره موارد و مسائل ایمنی و ۲۵ سوال درباره موارد و مسائل بهداشتی بود. در مجموع ۳۰ سالن ورزشی و ۲۲ مدیر ورزشی تحت پوشش تحقیق قرار گرفتند.

با به کارگیری روش های آماری توصیفی اطلاعات جمع آوری شده در جداول و نمودارها ثبت و دسته بندی شد و با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. یافته های تحقیق نشان داد که: به طور میانگین وضعیت ایمنی تجهیزات، لوازم، حریمها و خطوط (۷۲/۷ درصد ایمنی) دارای شرایط بهتری نسبت به سایر مولفه ها بود و مولفه ساخت و سازها و تاسیسات با (۵۹/۶ درصد ایمنی) و مولفه بهداشتی با (۵۴/۵ درصد ایمنی) و مولفه جایگاه تماشاچیان، سکوها و پوششها با (۲۲/۸ درصد ایمنی) در رده های بعدی قرار داشتند و از بین رشته های ورزشی فوتسال با ۶۴ درصد و والیبال با ۶۳/۷ درصد و بسکتبال با ۵۹ درصد به ترتیب دارای بهترین شرایط ایمنی بودند و هندبال با ۳۰/۵ درصد وضعیت ضعیفتری نسبت به سایر رشته ها داشت. در مجموع نتیجه تحقیق نشان داد که اماکن ورزشی سرپوشیده اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان نسبت به استانداردهای موجود دارای وضعیت مناسبی نمی باشد. همچنین میزان آگاهی مدیران ورزشی از مسائل ایمنی و بهداشتی مطلوب نبود.

واژه های کلیدی: ایمنی، فضای ورزشی، مدیران ورزشی.

فهرست

عنوان

صفحه

فصل اول: مقدمه و کلیات تحقیق

۲ ۱-۱ مقدمه
۳ ۲-۱ بیان مسئله تحقیق ..
۵ ۳-۱ ضرورت و اهمیت تحقیق ..
۸ ۴-۱ اهداف تحقیق ..
۹ ۵-۱ فرضیه های تحقیق ..
۹ ۶-۱ محدودیت های تحقیق ..
۹ ۷-۱ تعریف واژه ها و اصطلاحات ..

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱۲ ۱-۲ مقدمه
۱۲ ۲-۲ مبانی نظری تحقیق ..
۱۲ ۳-۲ ایمنی در اماکن ورزشی ..
۱۵ ۴-۲ نحوه ایمن سازی فضاها و وسایل ورزشی ..
۱۵ ۱-۴-۲ مراحل ایمن سازی فضاهای ورزشی ..
۱۷ ۲-۴-۲ فاکتورهای ایمنی در انتخاب محل ..

۱۸ ۵-۲ ایمنی در ساختمانهای ورزشی (اماکن سرپوشیده)
۱۸ ۱-۵-۲ ایمنی آتش
۱۹ ۲-۵-۲ آسیبهای برخوردی و کمکهای اولیه
۲۱ ۳-۵-۲ خرابی و امنیت
۲۱ ۶-۲ ایمنی در فضاهای تربیت بدنی (اماکن روباز)
۲۳ ۷-۲ ایمنی وسایل و تجهیزات بازی
۲۴ ۸-۲ اصول مربوط به ساخت و بهره‌برداری از استادیوم‌ها
۲۸ ۹-۲ مدیریت ایمنی در استادیوم‌ها و مجموعه‌های ورزشی بزرگ
۲۹ ۱-۹-۲ ظرفیت‌های ایمنی
۲۹ ۲-۹-۲ پرسنل ایمنی
۳۰ ۳-۹-۲ اتاق‌های کنترل
۳۱ ۴-۹-۲ ورزشگاههایی که تمام تماشاچیان بایستی روی صندلی بنشینند
۳۱ ۵-۹-۲ ایجاد امکانات کیفی
۳۲ ۶-۹-۲ جایگاه مطمئن برای ایستادن تماشاچیان
۳۳ ۷-۹-۲ حفاظ‌های اطراف زمین بازی
۳۴ ۱۰-۲ مبانی عملی مدیریت ایمنی در ورزش
۳۵ ۱۱-۲ مختصات طرح ایمنی
۳۵ ۱-۱۱-۲ ناحیه فعالیت
۳۶ ۲-۱۱-۲ منطقه دید
۳۶ ۲-۱۱-۲ الف محل نشست، سقف‌ها و نماها

۳۷ ۲-۱۱-۲-ب جایگاه تماشاجی
۳۸ ۲-۱۱-۲-ج جداسازی
۳۹ ۲-۱۱-۳ منطقه رفت و آمد
۳۹ ۲-۱۲ معنی و مفهوم ورود و خروج
۳۹ ۲-۱۳ استراتژی مدیریت توسعه امنیت در ورزش
۴۰ ۲-۱۴ نیاز به دیدگاهی راهبردی
۴۰ ۲-۱۵ بهبود تولید و خدمات
۴۰ ۲-۱۵-۱ ارزیابی ناظران ایمنی
۴۱ ۲-۱۵-۲ استانداردهای نمونه
۴۲ ۲-۱۵-۳ آموزشهای حرفه‌ای و شرایط لازم
۴۲ ۲-۱۵-۴ اعتبار نامه
۴۴ ۲-۱۶ مدیریت برنامه ریزی
۴۶ ۲-۱۷ مدیریت برخورد با خطر در اماکن عمومی
۴۷ ۲-۱۸ مدیریت رفع خطر
۴۸ ۲-۱۹ شناسایی خطر
۴۸ ۲-۲۰ دیدگاه اقتصادی
۴۹ ۲-۲۱ دیدگاه تامین سلامت و امنیت
۵۰ ۲-۲۲ مراحل برخورد با خطر
۵۳ ۲-۲۳ پیشینه تحقیق
۵۳ ۲-۲۳-۱ تحقیقات انجام شده در داخل کشور

۵۶ ۲-۲۳-۲ تحقیقات انجام شده در خارج از کشور
۶۴ ۲-۲۴ جمع‌بندی تحقیقات
فصل سوم: روش شناسی تحقیق	
۶۶ ۱-۳ مقدمه
۶۶ ۲-۳ روش تحقیق
۶۶ ۳-۳ جامعه آماری
۶۷ ۴-۳ ابزارهای تحقیق
۶۷ ۵-۳ روایی و پایایی آزمون
۶۷ ۶-۳ روش‌های جمع‌آوری داده‌ها
۶۸ ۷-۳ روش اجرای تحقیق
۶۸ ۸-۳ روش‌های آماری تحقیق
فصل چهارم: یافته‌های تحقیق	
۷۰ ۱-۴ مقدمه
۷۰ ۲-۴ یافته‌های توصیفی
۷۵ ۳-۴ یافته‌های استنباطی
۷۵ ۴-۴ تحلیل یافته‌های آماری تحقیق
۷۵ ۱-۴-۴ آزمون فرضیه‌ها

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۸۸ ۱-۵ مقدمه
۸۸ ۲-۵ خلاصه تحقیق
۸۹ ۳-۵ بحث و نتیجه گیری
۸۹ ۴-۵ نتایج تحقیق
۸۹ ۱-۴-۵ مولفه ساخت و سازها، تاسیسات و اماکن ورزشی
۹۲ ۲-۴-۵ مولفه سکوها، پوششها و جایگاه تماشاچیان
۹۳ ۳-۴-۵ مولفه تجهیزات، لوازم، حریمها و خطوط
۹۵ ۴-۴-۵ مولفه بهداشت
۹۶ ۴-۴-۵ الف رعایت اصول بهداشت فردی
۹۷ ۴-۴-۵ ب شرایط ساختمانی
۹۷ ۴-۴-۵ ج سرویس های بهداشتی
۹۹ ۵-۵ نتیجه گیری
۹۹ ۶-۵ پیشنهادات
۹۹ ۱-۶-۵ پیشنهادات برگرفته از تحقیق
۱۰۰ ۲-۶-۵ پیشنهاداتی برای سایر محققین
۱۰۱ ۷-۵ منابع و ماخذ

فهرست شکلها

صفحه	عنوان
۴۵	شکل ۱-۲ دیاگرام مدیریتی
۴۷	شکل ۲-۲ تصویر مربوط به مدیریت چارچوب

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۴۳	جدول ۱-۲ استانداردهای نمونه برای مدیریت امنیت
۶۱	جدول ۲-۲ حوادث منجر به فوت و صدمه تماشاچیان در ورزشگاه انگلستان ...
۶۳	جدول ۳-۲ حوادث ناگوار در زمین‌های فوتبال در کشورهای مختلف دنی.....
۷۰	جدول ۱-۴ جدول توزیع و درصد فراوانی مدیران ورزشی به تفکیک رشته تحصیلی و میزان تحصیلات.....
۷۳	جدول ۲-۴ جدول درصد فراوانی ایمنی مولفه‌های مختلف از لحاظ استاندارد.....
۷۴	جدول ۳-۴ جدول توزیع درصدی رشته‌های مختلف ورزشی از لحاظ استاندارد بودن
۷۵	جدول ۴-۴ نتایج آزمون دوجمله‌ای ایمنی تاسیسات، ساخت و سازها و داخل زمینهای ورزشی.....
۷۶	جدول ۵-۴ نتایج آزمون دوجمله‌ای ایمنی سکوها، پوششها و جایگاه تماشاچیان
۷۸	جدول ۶-۴ نتایج آزمون دوجمله‌ای ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات و لوازم ورزشی
۷۹	جدول ۷-۴ نتایج آزمون دوجمله‌ای ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات و لوازم ورزشی رشته والیبال
۸۰	جدول ۸-۴ نتایج آزمون دوجمله‌ای ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات و لوازم ورزشی رشته فوتسال ...
۸۱	جدول ۹-۴ نتایج آزمون دوجمله‌ای ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات و لوازم ورزشی رشته بسکتبال ..
۸۳	جدول ۱۰-۴ نتایج آزمون دوجمله‌ای ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات و لوازم ورزشی رشته هندبال
۸۴	جدول ۱۱-۴ نتایج آزمون دوجمله‌ای ایمنی امکانات بهداشتی
۸۵	جدول ۱۲-۴ نتایج آزمون میزان آگاهی مدیران ورزشی از مسائل ایمنی
۸۵	جدول ۱۳-۴ نتایج آزمون میزان آگاهی مدیران ورزشی از مسائل بهداشتی
۹۸	جدول ۱-۵ استاندارد تعداد دستشویی‌ها در اماکن ورزشی

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار ۴-۱: توزیع درصدی مدیرات ورزشی استان به تفکیک جنسیت	۷۱
نمودار ۴-۲: توزیع درصدی رشته تحصیلی مدیران ورزشی	۷۱
نمودار ۴-۳: توزیع درصدی میزان تحصیلات مدیران ورزشی	۷۲
نمودار ۴-۴: توزیع درصدی مولفه‌های ایمنی در اماکن ورزشی استان از لحاظ استاندارد بودن	۷۳
نمودار ۴-۵: توزیع درصدی ایمنی رشته‌های مختلف ورزشی در اماکن ورزشی استان	۷۴
نمودار ۴-۶: توزیع درصدی استاندارد ایمنی تاسیسات، ساخت و سازها و داخل زمینهای ورزشی	۷۶
نمودار ۴-۷: توزیع درصدی استاندارد ایمنی سکوها، پوششها و جایگاه تماشاچیان	۷۷
نمودار ۴-۸: توزیع درصدی استاندارد ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات و لوازم ورزشی	۷۸
نمودار ۴-۹: توزیع درصدی استاندارد ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات رشته والیبال	۷۹
نمودار ۴-۱۰: توزیع درصدی استاندارد ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات رشته فوتسال	۸۱
نمودار ۴-۱۱: توزیع درصدی استاندارد ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات رشته بسکتبال	۸۲
نمودار ۴-۱۲: توزیع درصدی استاندارد ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات رشته هندبال	۸۳
نمودار ۴-۱۳: توزیع درصدی استاندارد ایمنی امکانات بهداشتی	۸۴

فصل اول

مقدمه و کلیات طرح تحقیق

رشد فزاینده ورزش در دو دهه اخیر، موقعیت آن را به یک صنعت فعال در قرن حاضر تبدیل کرده است. چنان‌که، در میان علوم مختلف، تربیت بدنی و علوم ورزشی طی سال‌های اخیر در عرصه علم و دانش دستخوش تحولات چشمگیری قرار گرفته است. در این رابطه، هر یک از علوم اجتماعی نظیر جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و مدیریت به موازات علوم فیزیولوژیکی ورزش در رقابت با یکدیگر، سعی در کشف نیافته‌ها، ارائه راه حل‌ها و خدمت‌رسانی بهتر به مخاطبان خود هستند (۸). به‌طوری‌که سیل اطلاعات و یافته‌های پژوهشی در این زمینه منجر به اعتبار بیش از پیش این شاخه از علوم گشته است. به نظر می‌رسد از جهت استلزامات حقوقی، امنیتی و مدنیت، آموزش‌های لازم ارائه نشده است. اگر چه رفتارهای فرهنگی در جوامع بین‌المللی مختلف، متفاوت است، ولی داشتن مشترکات از یک سو و پدیده جهانی شدن از سوی دیگر میزان تأثیرپذیری و تبادل فرهنگ و تجربه را تسهیل می‌کند. بنابراین ما می‌توانیم با استفاده از اطلاعات جهانی ورزش در قسمت‌های مختلف ورزش کشور به ویژه اداره استادیوم‌ها و مجموعه‌های ورزشی راهکارهای لازم را به‌عمل آوریم (۱۲). هرچند که بعد از انقلاب اسلامی در ساخت واحداث اماکن و فضاهای ورزشی اقدامات چشمگیری صورت گرفته است، با این حال برای کشوری که از نظر جوان بودن جمعیت، در رده دوم دنیا قرار دارد هنوز هم کمبودهای بسیاری احساس می‌شود (۴).

بحث ایمنی در ارتباط با این موضوع است که چگونه می‌توان از این ابزار، در جهت رشد و توسعه تمامی جوانب ورزشی استفاده نمود تا مطابق با استانداردهای جهانی باشد (۱۲). هیچ فعالیتی به طور کامل عاری از خطر نمی‌باشد و بنا به دلایل فراوان ممکن است طی فعالیتهای ورزشی آسیب رخ دهد، حتی اگر شرایط ایمنی محیط و شرایط جسمانی ورزشکار مساعد باشد باز هم امکان بروز آسیب در این فعالیتها وجود دارد. این آسیب‌ها در نتیجه برخورد ورزشکاران با یکدیگر، با کف سالن، با سطح زمین یا با تجهیزات ورزشی

ایجاد می شود. بسیاری از آسیبهای ورزشی قابل پیشگیری هستند، اما چنانچه تدابیری برای آن نیندیشیم، وقوع آسیب دیدگی ورزشی افزایش می یابد (۱۴).

کاهش سرانه فضاهای ورزشی و عدم وجود ایمنی می تواند به عنوان عامل بازدارنده در مشارکت افراد در ورزش باشد (۱۲).

با توجه به مقدمات ذکر شده بررسی وضعیت ایمنی اماکن ورزشی این واقعیت را روشن خواهد کرد که وضعیت ایمنی اماکن ورزشی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان در مقایسه با استانداردهای جهانی در چه سطحی قرار دارد. به طوری که ما در این تحقیق، حوزه اصلی پژوهش خود را به مطالعه مسائل ایمنی مربوط به فضاهای ورزشی موجود اختصاص داده ایم. بر همین اساس تحقیق حاضر پس از بررسی موانع، مشکلات و عوامل تهدیدکننده، به ارائه راه کارهای مناسب در جهت رفع این عوامل احتمالی خواهد پرداخت.

۱-۲ بیان مسأله تحقیق:

از آنجایی که یکی از قشرهای جوان جامعه را دانش آموزان تشکیل می دهند و سلامت جسمی و روحی هر جامعه، ارتباط مستقیم با سلامت جوانان و نوجوانان دارد؛ لذا توجه و مطالعه فضای فیزیکی و ایمنی فعالیت بدنی این قشر جوان و تعیین کننده جامعه از اهمیت بسیار زیادی برخوردار می باشد. به طوری که تقویت و بهبود این فضا پیشگیری از بروز صدمات و مشکلات می تواند علاوه بر کنترل عوارض مخرب جسمانی به عنوان یک عامل مثبت در اذهان دانش آموزان در گرایش به فعالیت های بدنی و ورزشی در مدارس باشد.

در بحث پیشگیری از عوامل خطر، شناسایی این عوامل و برطرف کردن آنها در زمینه بهداشتی و فیزیکی و هر عامل دیگر که امنیت دانش آموزان را به خطر می اندازد، می تواند علاوه بر جلوگیری از خطرات و بروز صدمات جسمانی به عنوان یک عامل روانی در افزایش مشارکت دانش آموزان در زمینه جسمانی کمک شایانی

به افزایش بهره‌وری از نیروی تفکر و جسمانی این قشر آینده ساز باشد. به علاوه مدیریت خطر و عوامل خطر ساز از وظایف کنونی و اخلاقی و حرفه‌ای مدیران آموزش دهنده آن و متصدیان اداری برای ایجاد محیطی امن و لذت بخش برای ورزش کاران و علاقه‌مندان است. بنا به گفته پارکز (۱۹۹۸) مدیران رویدادهای ورزشی و تأسیسات آن باید با وظیفه قانونی مراقبت از تماشاگران، بازیکنان و مسئولان که مدیران تأسیسات برای تأمین ایمنی در قبال صاحبان تشکیلات و تماشاگران بر عهده دارند آشنا باشند (۱۶).

بی‌اطلاعی از وجود عوامل خطر ساز در فضای ورزشی هیچگاه توجیهی برای تهرئه از مسئولیت سنگینی که بر عهده مدیران و برگزارکنندگان ساعات درسی و ورزشی نهاده می‌شود نخواهد شد (۱۱). اگرچه غیر ممکن است که فعالیتهای ورزشی عاری از خطر باشد؛ عوامل بالقوه برای پیامدهای مضر در ورزش باید از طریق اجرای اقدامات نظارتی مؤثر، به حداقل رسانده شود (۴۴). از نگرانی‌های اولیه مدیران تأسیسات ورزشی باید تأمین امنیت مربوط به تأسیسات، مشتریان، تماشاچیان و شرکت کنندگان باشد. عدم توانایی یک مدیر در حفظ امنیت تأسیسات، منجر به صدمه دیدن حاضران، مشتریان، تماشاچیان و شرکت کنندگان ورزشی خواهد شد (۵۲).

وجود یک شیء خطر ساز بر روی میله والیبال جهت تنظیم تور ممکن است باعث نقص بینایی یک فرد شود که با اندک تمهیدی قابل جلوگیری می‌باشد. از این گونه موارد بسیار می‌توان بر شمرد. این موارد بدون اینکه هزینه چندانی را در بر داشته باشد قابل پیشگیری است، بدون شک پیشگیری آسان‌تر از درمان است (۵۱).

در این تحقیق وضعیت ایمنی فضای ورزشی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان مورد بررسی قرار گرفته‌اند و با هم مقایسه شده‌اند. همچنین وضعیت ایمنی این فضاها با معیارها و استانداردهای جهانی مورد مقایسه قرار گرفته‌اند تا میزان تفاوت‌های آن‌ها از حیث متغیرهای مربوط به وضعیت ایمنی، مدیریت، امکانات و فضای موجود تعیین گردند. همچنین پس از شناخت تفاوت‌ها و کاستی‌های موجود، راهکارها و پیشنهادهای مناسب جهت برطرف نمودن نواقص ارائه می‌گردد.

شاید موضوع پژوهش در نگاه اول این ذهنیت را به وجود آورد که برخی از مشکلات شناخته شده‌اند یا بدیهی می‌باشند؛ ولی مسلم است که ارائه راهکارهای مناسب جهت ایجاد تسهیلات و برطرف کردن موانع با انجام تحقیقات و ارائه آمار، ارقام و داده‌های تحقیقی مستند امکان‌پذیر است.

ایمنی اماکن ورزشی و فضاهایی که در آن‌ها به فعالیت ورزشی پرداخته می‌شود معمولاً کمتر مورد توجه قرار گرفته است، در صورتی که حوادث مربوط به برگزاری مسابقات و تمرین‌های آمادگی ورزشکاران می‌توانند پرهزینه و ناگوار باشد. وضعیت ایمنی اماکن ورزشی کشور در بعد وسیع آن، در بروز آسیب‌ها و صدماتی که منجر به خسارت مالی و جانی می‌گردند، نقش به‌سزایی را داراست (۵۱).

این‌گونه اماکن و حوادث مربوط به آن هر از چندگاهی کانون توجه گزارش‌های وسایل ارتباط جمعی قرار می‌گیرند. به صورت گذرا و مقطعی مهم تلقی می‌شوند و پس از گذشت زمان، مجدداً به دست فراموشی سپرده می‌شوند که می‌توان به عنوان نمونه به استادیوم شهید متقی ساری اشاره کرده که در این حادثه ده‌ها نفر آسیب دیده، دو نفر قطع نخاع شده و دو نفر جان باختند. این حادثه در رسانه‌های کشور مورد توجه قرار گرفت و مجدداً به دست فراموشی سپرده شد. اخیراً در بهار ۸۴ در مسابقه تیم ملی فوتبال کشورمان با ژاپن، دلایل مختلف مربوط به عدم ایمنی، باعث کشته شدن هفت نفر از هم‌وطنان و مصدومیت عده کثیری شد (۱۷). از این قبیل عوامل به صورت بالقوه ممکن است که در جاهای دیگر از کشور نظیر اماکن ورزشی دانشگاه‌ها و مدارس و ... وجود داشته باشد که در صورت سهل‌انگاری باید منتظر فراهم آمدن شرایط برای بروز یک فاجعه کوچک‌تر یا بزرگ‌تر باشیم که با تمهیدی اندک می‌توان از بسیاری از عوامل خطرناک در فضای فیزیکی جلوگیری کرد. کاهش سرانه فضای ورزشی می‌تواند باعث کوچک شدن حریم‌های ایمنی، ورزشی و یا چندمنظوره کردن فضاهای ورزشی و همچنین کاربرد همزمان و... شود که تمام عوامل یاد شده می‌تواند به بروز آسیب‌ها و در بعد وسیع‌تر به‌عنوان یک عامل بازدارنده در پیشبرد ورزش شود (۱۷).

از آنجایی که آسیب‌های ورزشی یکی از معمول‌ترین آسیب‌ها در جوامع مدرن امروزی به شمار می‌رود و معالجه آسیب‌های ورزشی گران و پرهزینه است، بنابراین ارائه راهکارهایی در جهت پیشگیری و کاهش آسیب‌های ورزشی لازم و ضروری به نظر می‌رسد. مطالعات نشان داده‌اند که راهکارهای پیشگیری از آسیب در کاهش آسیب‌های احتمالی به وجود آمده در ورزش‌های مختلف مفید و مؤثر می‌باشد (۵۱).

عدم پیشگیری بحث وضعیت ایمنی اماکن ورزشی که منجر به بروز حوادث و آسیب‌ها شده است، سؤالاتی را برای انجام این تحقیق کرده است.

سوال اصلی تحقیق این است که وضعیت ایمنی اماکن ورزشی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان چگونه است؟ براین اساس سؤالاتی مطرح می‌شود که عبارتند از: آیا وضعیت ایمنی داخل زمین‌های ورزشی، تجهیزات و امکانات ورزشی، فضاهای محصور زمین‌های ورزشی و نیز وضعیت ایمنی سکوها، پوشش‌ها و زمین‌های برگزاری مسابقات ورزشی در حد قابل قبولی است؟ آیا وضعیت بهداشتی، حرارتی و تهویه‌ای اماکن ورزشی مناسب است؟

۳-۱- ضرورت و اهمیت تحقیق:

ورزش و فعالیت بدنی به عنوان نمودی اجتماعی باید همگام با تغییرات و تحولات تدریجی توسعه یابد. یک جنبه مهم در ارتقای سطح کیفی و کمی عملکردهای ورزشی، وجود امکانات و زیرساخت‌های ورزشی مناسب و توسعه یافته است (۲).

ارائه راهکارهای مناسب جهت ایجاد تسهیلات و برطرف کردن موانع موجود، تنها با انجام تحقیقات و ارائه آن‌ها، ارقام و داده‌های تحقیقی امکان‌پذیر است. مسائل مربوط به ایمنی اماکن ورزشی و فضاهایی که در آن‌ها به فعالیت ورزشی پرداخته می‌شود معمولاً کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. در صورتی که حوادث مربوط به برگزاری مسابقات و تمرینات آمادگی ورزش کاران می‌تواند پرهزینه و ناگوار باشد. وضعیت ایمنی

اماکن ورزشی کشور در بعد وسیع آن در بروز آسیب ها و صدماتی که منجر به خسارات مالی و جانی می گردند نقش بسزایی را داراست (۱۷).

موارد خطرساز در فضاهای ورزشی که باعث بروز صدماتی شده است بسیار می توان برشمرد که بدون تردید پیش بینی، آسان تر و کم هزینه تر از درمان است. از طرفی سلامت جسمی و روحی هر جامعه ارتباط مستقیم با سلامت جوانان و نوجوانان دارد، لذا مطالعه ایمنی و توجه به این اماکن در حین فعالیت بدنی می تواند در جهت تقویت و بهبود این فضا و پیشگیری از بروز صدمات و مشکلاتی که علاوه بر عوارض مخرب جسمانی به عنوان یک عامل بازدارنده نزد شرکت کنندگان و علاقمندان در گرایش به فعالیت های بدنی و ورزشی در مدارس مطرح است، مؤثر باشد (۱۷).

در بحث پیشگیری از عوامل خطر^۱، شناسایی این عوامل و برطرف کردن آنها در زمینه بهداشتی، فیزیکی و هر عامل دیگر که امنیت دانش آموزان را به خطر می اندازد علاوه بر جلوگیری از خطرات و بروز صدمات جسمانی، به عنوان یک عامل روانی در افزایش مشارکت دانش آموزان در زمینه فعالیت های جسمانی کمک شایانی را به افزایش بهره وری از نیروی تفکر و جسمانی این قشر آینده ساز می نماید (۱۷).

چگونگی ارتباط حرکات ورزشکار با وسایل و تجهیزات ایمنی از عمده ترین عوامل مربوط به صدمات احتمالی محسوب می شود. همچنین طراحی مناسب وسایل و تجهیزات ورزشی می تواند از صدمه رباطها، استخوانها و آسیب های ناشی از پرکاری که با انجام دادن فعالیت های ورزشی بر روی سطوح مختلف عارض می شود پیشگیری کند (۱۹).

وسایل مورد استفاده و پوشش های محافظ ممکن است ناکافی و دارای طراحی غلط و ناقص باشند. نور نامناسب در ورزشگاه می تواند در تشخیص رنگها، تخمین فاصله ها و دقت بینایی ورزشکار اختلال ایجاد کند (۲۰).

بنابراین ضرورت دارد تا وضعیت ایمنی فضای ورزشی در وهله نخست روشن گردد. آیا وضعیت ایمنی داخل زمین‌های ورزشی، تجهیزات و امکانات ورزشی، فضاهای محصور زمین‌های ورزشی و نیز وضعیت ایمنی سکوها، پوشش‌ها و زمین‌های برگزاری مسابقات ورزشی در حد قابل قبولی است؟ آیا وضعیت بهداشتی، حرارتی و تهویه اماکن ورزشی مناسب است؟ اینگونه مسائل و مسائلی از این قبیل از جمله حیطه-های اصلی شاخص‌ها و معیارهای امنیتی مطرح در سطح جهان می‌باشند که لازم است در حین بررسی، توجه ویژه‌ای را به آنها مبذول داشت و آنها را مورد ارزیابی و مقایسه قرار داد.

چنانچه این بررسی‌ها انجام گیرد، شاید بتوان میزان تفاوت بین وضعیت ایمنی فضای ورزشی را با یکدیگر نیز مقایسه نمود. پیش فرض محقق این است که در بسیاری از شاخص‌ها وضعیت ایمنی برخی از فضاهای ورزشی در حد قابل قبولی می‌باشد و چنانچه این فرض صحیح باشد با ارائه نتایج حاصل از این تحقیق می‌توان مسئولین، مدیران امنیتی و متصدیان اداری بخش‌های مربوطه را در برنامه‌ریزی برای جبران کمبودها و نارسایی‌ها مطلع نمود تا بیشتر وقت خود را صرف جبران کمبودها نمایند و بدین ترتیب مسئولان ذیربط بتوانند با یک برنامه زمانی مناسب وضعیت ایمنی فضاهای مربوطه را به حداقل استانداردهای موجود نزدیک‌تر نمایند و همچنین در صورت امکان وضعیت ایمنی این فضاهای ورزشی را به سمت استانداردهای جهانی سوق دهند. در قسمت نتایج طرح کوشش می‌شود تا پس از توصیف کامل فضای فیزیکی و ایمنی فضای ورزشی اداره کل آموزش و پرورش، موارد خطرزا و سایر مشکلات موجود شناسایی و پیشنهاداتی در راستای رفع آنها ارائه گردد که از این طریق مسئولین قادر خواهند بود تا با داشتن دید کلی و مستند بر فضای فیزیکی اماکن ورزشی مدارس کشور، با اتخاذ راهکارهای مناسب، علاوه بر مرتفع نمودن مشکلات در افزایش مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های بدنی و گروهی کمک نموده و با آشنایی بیشتر مربیان و معلمان ورزش در استفاده از اماکن و تجهیزات و تهدیدات بالقوه در استفاده نادرست از آنها، از بروز صدمات در این زمینه پیشگیری شود.

۱-۴ اهداف تحقیق:

این اهداف در پنج دسته قرار می‌گیرند که اساس اجرای تحقیق و سؤالات نیز بر این اساس طرح شده است. این پنج دسته در بخش اهداف اختصاصی بیان شده است. در نهایت با جمع بندی مشاهدات و نمره گذاری در هر بخش و استفاده از نتایج آماری، توصیه ها و راهکارهای مناسب از جمله نحوه ایمن سازی فضاهای ورزشی و همچنین راههای افزایش آگاهی مدیران نسبت به مسائل ایمنی ارائه خواهد شد.

هدف کلی:

هدف کلی این تحقیق بررسی وضعیت ایمنی و بهداشتی سالنهای سرپوشیده ورزشی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان بر طبق استانداردها است.

اهداف اختصاصی:

!æ بررسی وضعیت ایمنی، تأسیسات، ساخت و سازها و داخل زمینهای ورزشی اداره کل آموزش و

پرورش استان زنجان

!ç بررسی وضعیت ایمنی فضاهای محصور، سکوها و پوششها و جایگاه تماشاچیان در زمینهای

ورزشی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان

!è بررسی وضعیت ایمنی امکانات بهداشتی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان

!é بررسی وضعیت ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات و لوازم ورزشی اداره کل آموزش و پرورش

استان زنجان

!ê بررسی میزان آگاهی موجود مدیران ورزشی از وضعیت ایمنی و بهداشتی اماکن سرپوشیده ورزشی

اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان و مقایسه با میزان مطلوب

۱-۵ فرضیه‌های تحقیق:

فرضیه ۱: وضعیت ایمنی تاسیسات، ساخت و سازها و داخل زمینهای ورزشی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان استاندارد است.

فرضیه ۲: وضعیت ایمنی سکوها، پوششها و جایگاه تماشاچیان در زمینهای ورزشی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان استاندارد است.

فرضیه ۳: وضعیت ایمنی حریمها، خطوط و تجهیزات و لوازم ورزشی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان استاندارد است.

فرضیه ۴: وضعیت ایمنی امکانات بهداشتی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان استاندارد است.

فرضیه ۵: میزان آگاهی مدیران ورزشی استان زنجان از وضعیت استاندارد ایمنی و بهداشتی مطلوب است.

۱-۶ محدودیت های تحقیق:

!æ به منظور تمرکز بیشتر بر روی موضوع پژوهش و سهولت در جمع‌بندی اطلاعات، محقق توجه اصلی خود را تنها بر روی فضاهای ورزشی چهار رشته ورزشی فوتسال، هندبال، والیبال و بسکتبال اختصاص داده است.

!ç تحقیق حاضر صرفاً در اماکن ورزشی اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان انجام شده است.

!è تحقیق حاضر در سال ۱۳۸۹ انجام شده است.

!é تحقیق حاضر در مناطق پراکنده چهارده‌گانه استان زنجان انجام شده است.